

TUSSEN EB EN VLOED

Hilde Crevits

Tussen eb en vloed

*Dit boek is de neerslag van gesprekken en gedachten
tijdens lange strandwandelingen langs onze kust.
Mijmeringen over de elementen die mijn leven en
loopbaan bepaald hebben.
Vaak in goed gezelschap, nog vaker alleen.*

*Van jongs af aan ben ik betoverd door het komen en
gaan van de zee.
Die onafgebroken cyclus van eb en vloed.
Opkomen en weer wegtrekken.
Veroveren en weer vrijgeven.
Elke dag opnieuw.*

*Zo is voor mij ook het leven.
Persoonlijk, maar ook in de politiek.
Schipperend tussen hoogtes en laagtes.
Met vallen en opstaan.
Altijd op zoek naar een evenwicht.
Een leven balancerend tussen eb en vloed.
Op het ritme van de getijden...*

INHOUD

I	<i>Wortels en vleugels</i>	11
2	<i>Wereldverbeteraar met weltschmerz</i>	29
3	<i>Ambitie en faalangst</i>	43
4	<i>Balans en verbinding</i>	57
5	<i>Empathie versus ruwheid</i>	71
6	<i>Zelfverzekerd, niet hoogmoedig</i>	85
7	<i>Kwetsbaarheid en veerkracht</i>	97
8	<i>De getijden van het leven</i>	110
9	<i>Vrouw in een mannenwereld</i>	121
10	<i>Schoonheid in kleine dingen</i>	132
11	<i>Over liefde en vriendschap</i>	145
12	<i>Stenen verleggen</i>	155

I

Wortels en vleugels

“Er zijn twee dingen die een kind van zijn ouders moet krijgen: wortels en vleugels”

— Johann Wolfgang von Goethe

Een van de mooiste dingen in het leven wellicht is te weten dat je ergens hoort. Kunnen thuiskomen, waar of bij wie dan ook, is een geschenk. Het zorgt ervoor dat je wortels hebt, dat je weet wie je bent en waarvoor je staat. Het is dankzij die basis dat je je vleugels kan uitslaan, nieuwe horizonten kan verkennen, zonder jezelf te verliezen. Had je mij als tiener gezegd dat ik heel mijn leven in Torhout zou wonen en daar ontzettend gelukkig van zou worden, dan had ik je waarschijnlijk vreemd aangekeken. Ik kon niet wachten om mijn kleine stad in te ruilen voor het grote Gent en was klaar voor de wereld. En dat ben ik nog steeds. Als minister zijn mijn ambities weids, maar het idee dat er een plaats is waar ik volledig tot rust kan komen, bij mensen die me door en door kennen, geeft me de nodige kracht en vertrouwen.

Vandaag kan ik met een zekere berusting, zelfs met dankbaarheid zeggen: ik ben geboren in Torhout, in West-Vlaanderen, en ik denk dat ik er ook zal sterven. Ook al breng ik al twintig jaar het grootste deel van mijn professioneel leven in Brussel door, ook al heb ik gestudeerd en gewerkt in Gent, ook al reis ik enorm graag. Een vriend zei jaren geleden: ‘Jij kan je eigenlijk overal planten.’ Hij heeft gelijk. Maar ergens geworteld zijn, dat is nog iets anders. En mijn wortels, die liggen in Torhout.

In Torhout werd ook het zaadje gepland voor mijn relatie met Kris, mijn man, maar het zou pas in Gent ontkiemen. Kris en ik groeiden op een steenworp afstand van elkaar op; onze ouders woonden op minder dan een kilometer van elkaar. Onze paden kruisten al in het secundair en we kwamen elkaar ook tegen bij de jeugdbeweging. Kris heeft zelfs nog vormselcatechese gehad van mijn moeder. Maar de klik, die kwam er toen we allebei waren uitgevlogen om in Gent te studeren. Ik Rechten, hij Architectuur. Hij wilde zelfstandig architect worden en ik zelfstandig advocaat. En toen we na onze studies een plaats zochten om ons te vestigen, kwamen we toch weer uit bij Torhout. Daar kenden we veel mensen, mensen die wilden bouwen, mensen die misschien een advocaat zochten. En voilà: we vonden *een schoon huis*, in Torhout.

Torhout werd zo weer mijn thuis. Al is het dat nooit niet geweest. Want toen ik in Gent studeerde, hadden mijn ouders mij geabonneerd op de regionale krant, *De Weekbode*. Die kreeg ik in Gent in de bus, met het lokale nieuws van Torhout en omstreken. Studeren in Gent was een geweldige ervaring, maar ik maakte toch tijd voor het lezen van die krant. Dat lokale, dat heeft me altijd aangesproken. Als je als politicus grote beslissingen neemt, vertaalt zich dat heel concreet in kleine dingen in het leven van de mensen. Dat Torhout de thuishaven is waar ik naar blijf terugkeren, houdt me echter niet tegen om elders – in de hoofdstad, of waar dan ook – aan politiek te doen.

Ik ben altijd blij om terug te keren naar dat kleine stadje waar ik iedereen ken. Die cocon van mensen die weten of het goed of slecht met je gaat. Om de vijf jaar elders gaan wonen,

telkens opnieuw beginnen, telkens opnieuw een nieuwe thuis vinden, zou niets voor mij zijn. Ik heb een ankerpunt nodig en Torhout is dat voor mij. En bij uitbreiding West-Vlaanderen. De mensen, het ritme van het leven, de taal... Het dialect is wat ons het meest verenigt en verbindt. Geen dialect is zo hermetisch, maar ook zo poëtisch als het West-Vlaams.

Eb en vloed, woeste zee en weidse landschappen wisselen elkaar hier af. En dat is net zo met het karakter van de West-Vlaming. Enerzijds no-nonsense, anderzijds is het nooit genoeg. De West-Vlaming is een harde werker: het werk is nooit af, en dus *bluven we goan*.

Daarin herken ik me. Dat is de grond waar ik opgegroeid ben, die krijg je er niet zomaar uit.

Van alle Vlaamse provincies zijn de Limburgers en de West-Vlamingen misschien wel het meest gesteld op hun identiteit. West-Vlamingen hebben ook een eigen identiteit. Geen klagers, eerder binnenvetters. Soms een beetje de underdog, ons zelfvertrouwen staat niet in het zenit. Waar je niet omheen kan, is dat de suïdecijfers in België het hoogst zijn in West-Vlaanderen. Dat zou kunnen zijn omdat wij onze zorgen, onze emoties niet uitspreken. We zwijgen liever, we zijn gesloten, we kroppen op. Het is zo belangrijk om uit te spreken wat je voelt, om hulp te durven vragen, taboes te doorbreken. Soms is het dapperste woord dat je kan zeggen gewoon 'help'.

Mijn moeder, nochtans door en door West-Vlaams, heeft me op dat vlak een ontzettend mooi voorbeeld gegeven. Op haar

49ste kreeg ze voor de eerste keer borstkanker. Als onderwijzeres was ze goed gekend in Torhout. Bovendien was ze een bijzonder fiere vrouw. Dus deed ze wat alle vrouwen in die tijd deden. Ze onderging in stilte de superzware chemotherapie, kocht een pruik en deed alsof er niks aan de hand was. Maar toen ze haar laatste behandeling had gekregen, had ze er genoeg van. Ze liet haar pruik op haar nachtkastje liggen en stapte met haar korte piekhaar naar de winkel, alsof ze wilde zeggen: 'Iedereen mag weten dat ik kanker heb.' Veel mensen in Torhout zagen dat. Ze reageerden allemaal heel positief. Die steun van anderen deed haar zichtbaar deugd. Dat heeft voor een stuk mijn ogen geopend. Je hoeft je niet te schamen om jezelf te zijn. Je emoties en je eigenheid hoeft je niet te verbergen. En gedeeld verdriet is een beetje lichter om te dragen.

Zelfs voor een dappere vrouw als mijn moeder waren er dingen die nauwelijks te bespreken vielen. Dat had niet zozeer te maken met de West-Vlaamse neiging om emoties te verzwijgen, maar alles met de tijdsgeest. Ik groeide op in de jaren zeventig, als enig kind. Dat was volstrekt niet de bedoeling, mijn ouders hadden ontzettend graag meer kinderen gehad. Na mij is mijn moeder nog verschillende keren zwanger geweest maar elke keer eindigde dat in een miskraam. De laatste keer, toen ik twaalf was, was ze al zes maanden zwanger. In die tijd werd er niet gedacht dat je daar kapot van kon zijn. Je beviel van een levenloos kind, je stelde dat droevig vast, je draaide de pagina om en enkele dagen later werd je weer verwacht op het werk. De maatschappij gaf geen ruimte voor dat soort pijn, er werd niet over gesproken, dus bestond het niet. Punt. Ouders rouwden stiekem in

de schaduw, of ze rouwden niet, met alle gevolgen van dien. Nu worden mensen echt uitgenodigd om hun verdriet te bespreken, om tijd te geven aan treuren. Op dat vlak zijn we gelukkig geëvolueerd naar meer begrip. Het is ook prachtig hoe organisaties zoals het Berrefonds mensen helpen om dat grote verdriet een plaats te geven.

Door haar vele miskramen was mijn moeder bang toen ik zwanger was. Ze wilde niet weten wanneer ik zou bevallen, omdat ze die spanning niet aankon, die spanning van 'zal het wel goed gaan?'. Ik begreep dat volledig en wilde haar pas bellen met een kind in mijn armen, maar het toeval heeft daar anders over beslist. Toen ik zwanger was van mijn eerstgeborene reden mijn man en ik drie à vier weken voor de bevalling naar Frankrijk, om geboortewijn in te slaan voor als het zover was. Niet zo gezond, akkoord. Ik zat achter het stuur, hoogzwanger, omdat Kris zo'n stijve nek had dat hij onmogelijk kon rijden. 's Avonds keerden we in de gietende regen terug en reed ik plots over een stoeptrand. Zo kwam de bevalling uiteindelijk vier weken te vroeg. Net op de avond dat we samen met onze ouders op restaurant zouden gaan, een afspraak die we dus moesten afzeggen. Zo wist mijn moeder meteen hoe laat het was. Ik had haar graag de stress bespaard, maar het voornaamste was natuurlijk dat alles goed is verlopen. De opluchting was dan ook enorm.

West-Vlaams zijn is ook vaak: niet te groot denken, bescheiden blijven, blijf bij je leest. Ik heb die mentaliteit zelf ervaren. Als onderwijzersdochter was er niets dat deed vermoeden dat ik in de politiek zou gaan. Ik had enkele vriendinnen die in mij geloofden, meer dan ik dat zelf deed. 'Jij wordt ooit

nog minister,' voorspelden ze. Toen dat ook echt gebeurde, waren er heel wat andere mensen die zeiden: 'Hilde, jij daar in Brussel, jij minister, dat kan niet, dat past niet. Je grond, je roots, die kan je niet achterlaten.' Ook journalisten spraken publiek hun twijfels uit: 'Hilde wie? Toch niet Hilde Crevits?!' Toch wel – ook al stond dat totaal niet in mijn boek van grote dromen of grote wensen. Ik was advocaat en deed lokaal en provinciaal aan politiek. Dat leek mijn einder. Maar soms wil een horizon al eens opschuiven.

Er zijn mensen, ook in de politiek, die denigrerend doen over West-Vlaanderen. Een Antwerpse politicus zei me eens: 'Hilde, je moet anders leren denken. Je mag niet meer denken als een West-Vlaming.' Maar ik wist niet wat dat betekende. Dat West-Vlamingen te provinciaal zouden denken, te klein? Zijn we minder dan een ander, of voelen we ons soms alleen maar zo? Antwerpenaars, maar nu veralgemeen ik natuurlijk, zijn daar heel anders in, staan doorgaans met veel meer zelfvertrouwen in het leven. Antwerps is lang ook beschouwd als een soort van alternatief standaard-Nederlands, en West-Vlaams was dan een dialect. Gelukkig hebben die West-Vlaamse televisiereeksen, zoals *Eigen kweek* en *Nonkels*, dat positief omgebogen. Ik kan ontzettend om die series lachen en hou van de herkenbaarheid en de humor. Er is geen enkele reden voor West-Vlamingen om zich minder te voelen dan een ander. Maar dat gevoel van zelfonderschatting is er soms nog altijd.

Wortels hebben betekent ook dat je een gevoel van identiteit hebt, al is identiteit wel een meerlagig iets. Ik kan me tegelijkertijd Torhoutenaar, West-Vlaming, Vlaming, Belg,

Europeaan en wereldburger voelen. Toegegeven, in mijn geval overheerst in dat rijtje, naast het West-Vlaamse, toch vooral het Vlaamse. Ik zal juichen voor onze nationale sporters met volle overtuiging en wil absoluut niet dat België barst. Maar als ik moet kiezen tussen een Vlaams leeuwje of een Belgische vlag, dan kies ik toch dat eerste. Ik ben fier op mijn Vlaamse Feestdag, 11 juli. België is voor mij eerder een pragmatische structuur. Vlaanderen, dat is mijn hart.

Ik ben met Vlaamse trots opgevoed, ben vaak meegegaan met mijn vader naar de IJzerbedevaart. Het IJzerbedevaartmuseum kende voor mij geen geheimen. Mijn vader was een flamingant, stemde een keer Volksunie, maar koos uiteindelijk toch voor de CVP. Mijn moeder kwam uit een echte CVP-familie. Mijn vader was in Torhout ook politiek actief voor de CVP, maar dan achter de schermen, onder meer in de campagnevoering. Hij mocht van mijn moeder en mij niet op de lijst staan. We vreesden dat we hem dan helemaal kwijt zouden zijn. Zo zie je maar hoe je jezelf soms tegenkomt in het leven.

Mijn vader mocht dan niet op een lijst staan, mijn engagement is een afspiegeling van het zijne. Hij was nationaal voorzitter van COV, de Christelijke Onderwijzersvakbond, en van het Torhoutse Davidsfonds. Dat je in het leven je verantwoordelijkheid moet nemen om je actief in te zetten voor de samenleving, dat is mij met de paplepel ingegeven. Die liefde voor Vlaanderen maakte daar deel van uit.

Dat betekende niet dat ik alles kritiekloos slikte thuis. We hebben vaak discussies gehad, met mijn ouders of met mensen die op bezoek kwamen, over solidariteit en rechtvaardigheid,

ook over de verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië. Mijn vader was een grote fan van de staatshervormingen, maar niet van een onafhankelijk Vlaanderen. Hij vond dat de regio's moesten blijven samenwerken en in overleg treden, niet splitsen. Daar konden we dan uren over kletsen. Politiek was altijd sterk aanwezig bij ons thuis. Ik leerde zo om een mening te hebben, om argumenten te ontwikkelen en om me te engageren. Ik ben in de bovenlokale politiek gerold via de linkervleugel van de partij, maar de Vlaamse identiteit en dat strijden voor meer autonomie, blijven een wezenlijk onderdeel van mijn engagement.

Voor mij moet Vlaanderen nog meer bevoegdheden krijgen, bijvoorbeeld in de gezondheidszorg. Op dat vlak denken Vlaanderen en Wallonië totaal verschillend. Wij zijn heel erg gericht op preventie, op gezinszorg en op zoveel mogelijk efficiëntie in ziekenhuizen. In Wallonië is dat heel anders. Dat zijn visies die moeilijk of onmogelijk verzoenbaar zijn, dus doen we beter elk ons eigen ding. Nu is de gezondheidszorg hopeloos versnipperd over de verschillende beleidsniveaus. Waar dat toe kan leiden, merk ik bijvoorbeeld heel concreet bij mijn ouders. Zij krijgen thuisverpleging, dat is federale materie. Zij krijgen gezinszorg, dat is Vlaams. De poetshulp, dat is ook Vlaams. De huisarts en het ziekenhuis, die zijn dan weer federaal. En het vervoer naar het ziekenhuis, dat is Vlaams of federaal afhankelijk van welke dienst ze kiezen. Ik word daar heel moe van, van al die verschillende huisjes.

'Geïntegreerde zorg', dat moet het toekomstideaal zijn. Alle gezondheidsdiensten die iemand krijgt of waarop men een beroep kan doen (preventie, diagnose, behandeling, herstel,

palliatief...) moeten gecoördineerd verlopen in één dossier waarvoor één beleidsniveau verantwoordelijk is. Dat bedoel ik met grote beslissingen die zich vertalen in het kleine: dat uw en mijn ouders in de toekomst slechts bij één huisje hoeven aan te kloppen voor hun zorgbehoeften, en niet bij tien.

Dat is de reden waarom ik ervan overtuigd ben dat verdere staatshervormingen nodig zijn. Ik was destijds een hevige voorstander van het kartel tussen CD&V en N-VA. Helaas sneuvelde dat al na enkele jaren omdat wij een staatshervorming steunden die voor N-VA niet ver genoeg ging. Nochtans brengt elke stap in de goede richting je dichterbij je doel. Er lag toen een kans om een brede centrubeweging te maken. We hebben die kans gemist. Voor mij was dat een dieptepunt in de haat-liefdeverhouding die er altijd wel geweest is tussen CD&V en N-VA. Om in een huwelijk bij elkaar te blijven, moet je al eens water bij de wijn doen. Ik vond en vind dat N-VA daar te weinig toe in staat is. Ze zitten vaak te veel in het defensief, besloten in hun eigen gelijk. Terwijl ik iemand ben die van nature meer verbinding zoekt, ter wille van het algemeen belang. Op dat vlak was het kartel voor Vlaanderen de beste oplossing, ondanks de verschillen. En dus blijf ik die mislukking spijtig vinden. Puur qua grondslag hebben de twee partijen veel *common ground*, eenzelfde DNA, een gelijkaardig gemeenschapsgevoel. Vlaanderen zou ook baat hebben bij een grote, gematigde volkspartij.

Is het kartel begraven? Je weet nooit. Ik blijf fan. Maar tussen droom en daad staan veel praktische bezwaren, en menselijke tegenstellingen. Ook op het vlak van politieke stijl zou er dan toch een en ander moeten veranderen. Soms heb ik het gevoel